

[Dorte Bennedsen]

at med den holdning, der hidtil har været hos et flertal af partier i denne sal med hensyn til frihed inden for uddannelsessystemet, kan Tvind godt være tjent med en sådan debat.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg vil godt spørge undervisningsministeren, hvad det er for et specielt marked, der er forbeholdt ansøgere, der kommer fra Den Frie Lærerskole. Jeg mener, at hele markedet inden for grunduddannelsen – og det er jo det, det handler om – kan antage lærere, uanset om de kommer fra Den Frie Lærerskole eller de kommer fra Det Nødvendige Seminarium.

Det andet, jeg godt ville sige, er, at undervisningsministeren har ret i, at Det Nødvendige Seminarium har ført en meget omskiftelig tilværelse – ikke sådan, at der ikke har været hold, men sådan, at det har været afhængigt af finansloven. Grunden til, at vi lavede loven om Det Nødvendige Seminarium og om Ollerup lærerskole, var netop, at vi mente, at det var uanstændigt at behandle en institution på den måde. Men det er så det, ministeren gerne vil tilbage til.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Ollerup lærerskole har traditionelt leveret lærere til efterskoler og til friskoler, og det vil med andre ord sige til de skoleformer, hvor man kan ansætte alle mulige andre end seminarieuddannede. Det er det, jeg mener med »det specielle marked«.

Jeg vil gerne sige til fru Dorte Bennedsen, at der ikke var noget mærkeligt i, at jeg foreslog, at vi skulle nøjes med at lade være med at optage elever på Tvind til sommer. Jeg skønnede nemlig, at der ikke var flertal for at nedlægge Tvind, men at der nok ville være flertal for at udskyde denne sag og beslutte i ét år at undlade at optage elever, for så ved vi, hvor vi er henne. Vi ved meget mere, når vi ser ansøgningerne til sommer. Det kan være, at søgningen til seminarierne bliver så grotesk lille, at vi måske står i en situation, hvor indtil flere seminarier skal nedlægges, og hvor enhver kan se, at det vil være horribelt ikke at nedlægge Tvind. Hvorfor tage en diskussion om noget på et for tidligt tidspunkt?

Nedgangen i søgningen til seminarierne var så stærk, at jeg syntes, det var oplagt at vente og se tiden an. Derfor foreslog jeg, at vi blot indtil videre, og nu har jeg så ændret det til, at vi i 1983 ikke optager elever, og beder så mindeligt, om vi ikke kan være enige om det, for efter min mening er det temmelig grotesk. Jeg har slet ikke brugt stærke ord i dag, det har kun fru Dorte Bennedsen, men hvis jeg skulle bruge lidt stærke ord, så skulle det være om det fantastiske i, at fru Dorte Bennedsen i sin tid som minister ville nedlægge 8 seminarier, alle dem rundt om Tvind – væk med dem alle sammen. Tilbage skulle kun være ét seminarium, nemlig det, der havde den dårligste søgning af dem alle sammen. Det er en mærkelig historie.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 86:

Forslag til folketingsbeslutning om private gymnasier i Frederiksborg amt.

Af Nørgaard Sørensen (S) m.fl.
(Fremsat 2/3 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg skal spare medlemmerne for en lang tale om denne sag. Behandlingen her er jo nærmest post festum i betragtning af, at det er lykkedes forslagsstillerne at yde deres bidrag til, at for få elever søgte det pågældende gymnasium. Det vil så de onde le over, og de

[Undervisningsministeren]

gode vil græde over det, som der står i folkevisen.

Der var nogle ting vedrørende finansieringsformen, som var mindre gode, og derfor var det måske for den frie skoletanke en god idé, at sagen blev udskudt et år, ved at den altså blev opgivet for i år. Jeg tror også, at man på Nordsjællands Gymnasium har opdaget, at det var en belastning for nogle af os, som egentlig gerne ville have sikret eleverne deres frie skolevalg, at det var en belastning, at skattevæsenet tilsyneladende skulle finansiere en del af det. Selv om man kan sige, at de penge ellers var blevet brugt til andre opsparingsformer osv., så var der noget i det, som heller ikke regeringen brød sig om, ganske som vi ikke brød os om den konstruktion, man havde brugt i den kgl. grønlandske handel, hvor man på samme måde, da man ikke kunne få finansministerens og finansudvalgets penge, fik skatteministerens i stedet for. Der er et problem dér, det erkender jeg blankt, og derfor er det i hvert fald noget af det positive, man kan sige om det, der er sket.

Men tilbage står, at der er noget principielt forkert i forslagsstillernes tankegang. Jeg mener, at når vi har bestemt for Ordrup gymnasium, at der ikke skal ske nogen nedlæggelse, hvis der melder sig 80 elever til 3 hold, så taler alt for at sige det samme om Nordsjællands Gymnasium, for et privat gymnasium kan ikke være ringere stillet end et offentligt gymnasium. Om der er behov for et gymnasium, må bero på, om der melder sig elever nok. Hvis der melder sig 80 elever til 3 hold på Nordsjællands Gymnasium, så er der dermed et behov, også selv om det skulle føre til, at der til gengæld oprettes et par klasser færre på nogle nabogymnasier. F.eks. er Rungsted statsskole mig bekendt Danmarks største gymnasium, og jeg tror også, man kan sige, at det er for stort. Så jeg synes ikke, at det ville have været nogen ulykke, om et par klasser var overført fra nogle nabogymnasier til Nordsjællands Gymnasium.

Flemming Jensen (KF):

Jeg hører til dem, som føler, at det er beklageligt, at forslaget er mindre aktuelt i det øjeblik. Jeg tror nok, at debatten om Nordsjællands Gymnasium, om gymnasier i

Frederiksborg amt, har medvirket til, at det er mindre aktuelt.

Gymnasielovens § 18 stiller nogle krav, siger noget om, hvornår undervisningsministeren kan meddele tilladelse til oprettelse af private gymnasieskoler. Der står noget om, hvad man skal forlange af rektor, af lærere, af lokaler og af undervisningsplaner, og der står i stk. 1, nr. 4:

»Skolen (kursus) skal opfylde et uddannelsesmæssigt behov i det pågældende område.«

Det er helt naturligt dette stykke, forslagsstillerne hæfter sig ved, når de siger, at det efter deres opfattelse er noget, som skal ses i sammenhæng med det samlede gymnasiebehov i Frederiksborg amt.

Det er meget rørende – man føler sig som en ostebutiksrude – at forslagsstillerne tager særligt hensyn til den almindelige økonomiske situation, men det forekommer alligevel en smule søgt. Det virker umiddelbart, uden at jeg skal være mistroisk, som om forslagsstillerne mener, at det er noget, der specielt kan anvendes, fordi der er tale om en privat-skole.

Jeg vil godt vende tilbage til principperne. Forslagsstillerne mener at kunne knytte begrebet behov ensidigt til antal optagne siddepladser på gymnasier i Frederiksborg amt. Det er efter konservativ opfattelse en alt for snæver fortolkning af § 18, stk. 1, nr. 4, og hvis denne fortolkning slår igennem, frygter jeg for fremtiden for de private gymnasier, som der måtte opstå forældre- eller elevønsker om. Netop de ønsker har nemlig ikke mindre med behovet at gøre. Vi er glade for – de fleste af os i hvert fald – at vi har en fri skole, men med en sådan stram fortolkning risikerer vi, at i hvert fald overbygningen går en meget trang fremtid i møde. Hvis der er tale om gymnasieoverkapacitet, var det måske rimeligt at give brugerne bestemmelsesretten med hensyn til, hvilken form for skole de vil have; de kender det reelle behov. Og jeg tror såmænd ikke, at de offentlige gymnasier af den grund ville forsvinde. Jeg mener ikke, det kan være rimeligt, at de, som uden større hindringer – og det er jeg glad for – vælger en privat grundskole til deres børn, forhindres i at lade skolegangen fortsætte i et gymnasium.

Måske lige et par bemærkninger yderligere om økonomien. Så vidt jeg har forstået, har ministeren tidligere sagt meget klart, at det

[Flemming Jensen]

nye gymnasium ikke må påføre staten ekstraudgifter. Jeg vil godt sige, at jeg føler mig også på det økonomiske område særdeles rolig ved denne ministers administration, og for amtets vedkommende skal man ikke glemme, at der er givet et tilsagn.

Jeg tror ikke på – jeg vil ikke tro på det, da den tidligere undervisningsminister er medforslagsstiller – at dette er et angreb på den frie skole. Jeg ved, hvor meget den ligger den tidligere undervisningsminister på hjerte, men jeg vil godt understrege, at det kan føre til bevidst eller ubevidst ubehagelige konsekvenser for denne skoleform, hvis vi fremover centralt skal bestemme, hvordan gymnasieundervisning skal tilbydes.

Jeg tror, at det af mine bemærkninger fremgår, at det konservative folkeparti ikke er begejstret for dette forslag.

Riishøj (SF):

Nu har det her beslutningsforslag jo mistet en del af sin aktualitet i og med, at Nivåprojektet i hvert fald ikke bliver realiseret i det kommende skoleår. Alligevel er det godt, at folketinget tager principiel stilling i denne sag. Projekter af samme karakter kan jo opstå og brede sig. Der er en del lærere og forældre, der af forskellige grunde føler sig utilfredse med de eksisterende offentlige gymnasier. De vejrer naturligvis morgenluft under en regering, der har som sit mål at privatisere også den danske uddannelsessektor. I en tid, hvor tilgangen til gymnasiet alene på grund af lavere fødselsranger falder, støtter ministeren en forskydning fra offentlige til private gymnasier. Oven i købet har venstres finansminister sagt nej til et offentligt gymnasium i Nordjyllands amt, men den sag vender vi tilbage til. Linjen er altså indlysende klar: man ønsker en privatisering af det offentlige skolesystem.

Hvad angår den danske folkeskole, skal jeg understrege, at SF ikke er modstander af friskoleprincippet, forudsat at målet ikke er bevidst at udsulte folkeskolen. Friskoler og højskoler har en lang tradition bag sig og fungerer på folkeskoleniveau alsidigt og debatskabende. Problemstillingen er imidlertid anderledes, når det drejer sig om uddannelsessystemet for de 16–19-årige. Traditionerne er anderledes, og lovgivningen for gymnasiet er anderledes, end den er for folkeskoleni-

veuet. Bortset fra måske Det Kristne Gymnasium og Det Frie Gymnasium fungerer de eksisterende private gymnasier, så vidt jeg ved, ikke så forfærdelig meget anderledes end de offentlige gymnasier. Dog skal der betales penge for at gå på dem, og modsat friskolerne skal der dokumenteres et uddannelsesmæssigt behov for gymnasiet i det pågældende område.

SF støtter ikke en politik, der sigter mod generelt at fremme private betalingsgymnasier på bekostning af offentlige. Vi afviser en politik, der stræber mod at isolere gymnasieungdommen i ideologiske ghettoer – det være sig højre- eller venstreorienterede. Vi mener som forslagsstillerne, at dette beslutningsforslag har det gode i sig, at man påpeger, at gymnasieudbygningen skal baseres på et dokumenteret behov i området. Det vil sige, at der bør være en nettotilgang af elever i området. Og vi fortolker ikke behov sådan, at det er nok blot ved en aktiv annoncering eller agitation at skaffe sig et vist antal elever et enkelt år. Markedsmekanismens junglelov hører ikke hjemme i gymnasiesektoren.

Debatten om Nivågymnasiet har for mig at se afsløret, at ønsket om at oprette skolen til trods for en faldende gymnasietilgang og en meget tæt gymnasiedækning i amtet er og bliver ideologisk bestemt. Mange i området ønsker øjensynlig ikke deres børn på de offentlige gymnasier, hvad så end motiveringen kan være; man kan jo gætte på hvorfor.

SF ønsker et gymnasium i udvikling og i forandring og med en forsøgsvirksomhed, sådan at gymnasiet tilpasser sig de skiftende behov. Gymnasiet skal være spændende og virkelighedsnært for de studerende. Vi har som sagt ikke brug for ghettoer eller for en opdeling af gymnasiesektoren i A-gymnasier og B-gymnasier – bestemt af, hvor meget forældrene måtte have råd til at betale. Den danske gymnasieskole er for nærværende behageligt fri for politiske ansættelser og indoktrinerende undervisning. Dette gode ved gymnasiet bør bevares. Der er risiko for, at det går tabt, hvis vi tillader en ideologisering og privatisering efter de retningslinjer, jeg frygter dette åbner for.

Spørgsmålet er, hvad regeringen egentlig vil. Noget kunne tyde på, at undervisningssystemet i Margaret Thatchers England er noget af et forbillede for en del af de borgerlige

[Riishøj]

partier. Jeg ved ikke, om det er det for undervisningsministeren.

En udvikling henimod et socialt klasseopdelt gymnasium ønsker vi ikke, og derfor støtter vi det socialdemokratiske beslutningsforslag.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Efter dette fantastiske indlæg, som følger lige oven på Tvinddebatten, må jeg spørge hr. Riishøj, hvorfor der skal være frihed for Tvind, når der ikke skal være det for Nordsjællands Gymnasium. Jeg forstår, at det skyldes 2 grunde: at der skulle være betaling på Nordsjællands Gymnasium, og at det var en ideologisk ghetto. Jeg kan oplyse, at der ikke skulle være betaling på Nordsjællands Gymnasium, for Frederiksborg amt havde jo tilbudt at betale skolepengene. Så glad var man for gymnasiet. Så stort syntes man at behovet var.

Tilbage bliver argumentet om, at Nordsjællands Gymnasium skulle være en ideologisk ghetto. Jeg spørger hr. Riishøj: er det i modsætning til Tvind, at Nordsjællands Gymnasium skulle være en ideologisk ghetto? Eller hvad? Kunne vi ikke få en forklaring? Hvorfor skal der være frihed for Tvind, men ikke for Nordsjællands Gymnasium?

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Nu kan man jo stille problemerne op på en ganske særlig måde og føre seminariesektoren over i gymnasiesektoren. Hvis vi analyserer gymnasiesektoren generelt og ser på, hvad der er af frie gymnasier, så er der vel kun ét, der med nød og næppe kan kaldes et marxistisk gymnasium, nemlig Det Frie Gymnasium.

Jeg har den grundindstilling, at en privatisering af gymnasiesektoren ikke er et fremskridt for gymnasieundervisningen. Jeg mener, det er et tilbageskridt.

Tager vi seminarie-situationen, så er der private og der er ikke-private. Vi mener, at den adgangsbegrænsning, ministeren har lagt op til på seminarieområdet, generelt er forkert. Vi har været imod nedlæggelsen af disse seminarier, uanset om det har været Tvind eller ikke har været Tvind. Det har altså ikke noget at gøre med at forfølge et bestemt seminarium. Vi har generelt været imod dette

seminarieforlig. Derfor kan man ikke parallelisere på den måde. Det skal være mit svar i denne sammenhæng.

Som jeg har sagt, har vi på folkeskoleområdet en grundlæggende anden indstilling, fordi vi har en anden tradition dér. Vi har en meget bred vifte af tilbud i folkeskolen, der gør, at vi kan kalde det en alsidig form for frie skoler, vi har i Danmark.

Halvgaard (FP):

Jeg er umiddelbart enig i bemærkningerne til lovforslaget, hvor det sandsynliggøres, at oprettelsen af et nyt gymnasium snarere vil udtynde klasserne på de eksisterende gymnasier, end det vil medføre nedlæggelse af hele klasser. Men det skal naturligvis ikke være afgørende for fremskridtspartiets stilling. Man må naturligvis ved en eventuel godkendelse følge almindelig praksis, specielt den lovgivning, der omhandler etablering af et privat gymnasium. Derfor ser fremskridtspartiet hen til et udvalgsarbejde, hvor de nærmere omstændigheder kan belyses.

Jeg har forstået det sådan, at selve sagen ikke er aktuel, men det vil også være afgørende for fremskridtspartiets stilling til en eventuel oprettelse, hvorvidt undervisningsministeren anser det for forsvarligt i betragtning af det fremtidige børnetal osv., en overordnet vurdering, kan man sige. Derfor vil vi under udvalgsarbejdet være interesserede i at få de forhold belyst.

Bente Juncker (CD):

CDs grundholdning til private initiativer på skoleområdet er i sit væsen positiv. Ifølge gymnasielovens § 18 kræver anerkendelse af et nyt gymnasium bl.a., at et behovskriterium er opfyldt; det vil sige, at der melder sig mindst 80 egnede ansøgere til 1. g. Opfyldes dette krav ikke, bliver der ikke oprettet noget gymnasium. Dette i forbindelse med, at Frederiksborg amt allerede har tilkendegivet, at det vil dække udgifterne, og altså dermed har haft lejlighed til at gøre sin indflydelse gældende, gør, at vi må sige, at dette forslag er overflødigt, og vi må afvise det.

Ole Vig Jensen (RV):

Det foreliggende forslag om private gymnasier i Frederiksborg amt kan ikke få støtte fra det radikale venstre. Det hænger nøje

[Ole Vig Jensen]

sammen med den formulering, forslagsstillerne har brugt, og som indeholder et egentligt forbud, som vi mener er uforeneligt med den holdning, vi i øvrigt har til muligheden for at etablere frie private skoler her i landet. Vi synes heller ikke, at argumentationen for forslaget holder i forhold til en række af de problemer, vi kan og vil møde i disse sager.

Det radikale venstre har den holdning, at i den udstrækning kredsen omkring Nordsjællands Gymnasium opfylder de betingelser og de kriterier, vi lægger til grund og har lagt til grund for godkendelse af sådanne skoler, skal den også have sin godkendelse. Men sagen er, at kredsen endnu ikke har kunnet leve op til de kriterier, enten fordi Frederiksborg amt ikke helt og fuldt har kunnet støtte den, eller fordi den ikke selv har været i stand til at præstere det, vi almindeligvis forventer og forlanger af en sådan ansøgerkreds.

Der har også været diskussion om den finansieringsform, som efter sigende ville blive benyttet, når denne skole skulle etableres. Dertil er vel kun at sige, at i den udstrækning sådanne initiativtagere i øvrigt holder sig inden for lovgivningens rammer, kan man ikke ad den vej hindre dem. Men jeg har sagt tidligere, og jeg gentager det gerne her, at ansøgerkredsen ikke gavner friskoletanken ved den form for finansiering, som den har tænkt sig. Jeg forstår også, at regeringen har den holdning, at det ikke er nogen god måde at etablere sig på. Man skal ikke glemme, at når vi har den meget frie, liberale lovgivning på området, så er forudsætningen, at de kredse bag skolerne, som står for oprettelsen og driften, virkelig selv præstere noget, og det siger ikke så lidt og har aldrig sagt så lidt. Det kræver en stor, energisk, engageret indsats.

Er man ikke i stand til selv at tilvejebringe de nødvendige midler på det tidspunkt, hvor man gerne vil oprette sin institution, så må man stille op i køen af ansøgere til statslåne. Her må man til gengæld sige, at vi har placeret os på en sådan måde, at vi styrer for stærkt, idet man erfaringsmæssigt skal stå i ansøgerrækken 8-10 år, før man kan komme i betragtning, og det er selvfølgelig ikke antageligt. Jeg vil i dag sige, som vi har sagt det til andre regeringer, at det er et af de områder, vi med god grund kunne se nærmere på, nemlig: har vi rimelige finansieringsvilkår

inden for friskolelovgivningen? Vi mener faktisk ikke, at vi har det.

Vi kan altså ikke støtte forslaget, som det foreligger.

Tinning (VS):

Undervisningsministeren talte om, at der var nogle - jeg tror, det er et direkte citat - mindre gode ting ved finansieringsformen. Når undervisningsministeren taler om nogle mindre gode ting, så ved vi andre, at det i virkeligheden er et stærkt udtryk, men at det bare er for at udtrykke sig afslappet, men alligevel præcist. Det ville være forkert at lade skattevæsenet finansiere det, sagde undervisningsministeren også. Nu finansierer skattevæsenet ikke noget som helst. Det får nogle penge, som ryger ud et andet sted. Det er lønarbejderne, der finansierer via skattevæsenet.

Både undervisningsministerens bemærkninger og bemærkningerne fra hr. Ole Vig Jensen får mig til at tænke på, om vi helt på tværs af mine forventninger skulle være nået så langt, at vi kan få stoppet et af hullerne i loven, så vi kan få stoppet muligheden for at oprette private skoler ved hjælp af leasing, eller hvad det er. Jeg synes, det er udmærket, så jeg kunne godt tænke mig at få uddybet, om vi som en slags sidefløj til dette er nået frem til, at det må vi have sat en stopper for, fordi der tydeligt er tale om en finansieringsform, som selv den siddende undervisningsminister finder mindre god, og som vi alle - det vil jeg godt tilslutte mig - kan blive enige om skader friskoletanken.

Vi er enige så langt, at friskoletanken og det principielle i friskoletanken er godt nok. Selvfølgelig skal man have lov at organisere sig omkring en eller anden bestemt måde at uddanne sig på, omkring bestemte ideer, de være sig efter min personlige mening nok så rablende vanvittige. Det mest fornuftige er alligevel: lad folk organisere sig, lad dem udtrykke deres ideer, for så vil det vise sig, at de ikke er bæredygtige. Det er frihedsprincipperne under den form for socialisme, VS ønsker. Jeg ved godt, at undervisningsministeren ind imellem siger noget, der ligner. Man kan jo også finde et korn. Jeg synes, at det er vigtigt, at vi vedrørende dette siger: hvad er holdningerne til friskoleprincippet, og hvad er holdningerne til finansieringsfor-

[Tinning]

men? Jeg ville blive lykkelig, hvis den enighed, vi har om friskoleprincipperne, kunne føre til – hvis det hjælper, vil jeg godt love, at VS ikke skal være medforslagsstiller – at vi i hvert tilfælde kunne få lavet et flertal for at stoppe disse muligheder for at finansiere en sådan skole.

Derudover skal jeg sige om selve beslutningsforslaget, som det ligger her, at hvis det nogen sinde når til afstemning – jeg er ikke sikker på, at det er meningen – så vil vi såmænd nok stemme for det, ikke fordi vi har ændret holdning til det med friskoleprincipperne, men selvfølgelig fordi denne sag ikke er en stillingtagen til de principper. Var den det, så var det jo enkelt. Denne sag er en stillingtagen til, om man bare skal acceptere, at der laves skoler på den facon i dag. Det skal man selvfølgelig ikke. Det er for os vigtigere end princippet om friskoler, som vi ellers synes er vigtigt. Lad endelig alle mulige og umulige mennesker organisere sig omkring forskellige ting, og lad os få en mangfoldighed af ideer også i uddannelsessystemet. Det vil – selvfølgelig på langt sigt – sikkert kun gavne de synspunkter, vi står for, men det vil også i almindelighed gavne udviklingen i befolkningen og oplysningstilstanden osv.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti beklager, at det gik, som det gik i første omgang med gymnasiet i Frederiksborg amt, og jeg vil straks sige, at vi ikke kan støtte dette beslutningsforslag.

Vi er tilhængere af, at den liberale og frie lovgivning, vi har med hensyn til vort skolevæsen fra børneskolen og opefter, også kan komme gymnasiesektoren til gode. Vi er enige i, at man skal passe på ikke at ødelægge det udmærkede system, at offentlige instanser går ind med ganske store beløb. Derfor deler vi undervisningsministerens betragtninger om, at man godt kunne sætte et spørgsmålstegn ved finansieringsformen. Men det skal ikke hindre, at vores holdning til dette er, at vi i endnu højere grad burde kunne nå dertil, at den lovgivning, vi har på folkeskoleområdet og for den frie skole i øvrigt, også kunne gælde for en videregående undervisning som f.eks. gymnasieundervisningen. Det er vigtigt at sørge for, at man tilgodeser de grupper i befolkningen, som ønsker at få lov

til at undervise og uddanne sig efter et bestemt system, således at disse muligheder ikke undertrykkes. Klart er det jo, at hele den frie skoles tankegang både for folkeskolen og for den videregående undervisning er blevet meget stærkt udnyttet og benyttet i den offentlige skole. Sagt med andre ord: den frie skoles tanker har i høj grad været med til at frugtbar gøre den offentlige skoles virke, og det burde man i stor udstrækning også tilstræbe, når det drejer sig om gymnasieundervisningen.

Forslaget her må vi afvise.

Fogh Rasmussen (V):

Det er venstres udgangspunkt, at der skal være så frie og så gode muligheder som muligt for at etablere private, alternative skoler, og det gælder også gymnasieskoler. Vi ønsker derfor at fastholde den regel, der allerede gælder i gymnasieloven, om, at en skole for at blive godkendt blot skal opfylde et uddannelsesmæssigt behov i det pågældende område. Denne meget brede bestemmelse ønsker vi at fastholde, og derfor kan vi ikke støtte den indskrænkende fortolkning, som forslagsstillerne her lægger op til, hvor man foruden at se på den enkelte skole også begynder at inddrage problemer som gymnasiekapacitet i det pågældende område og forskellige andre faktorer.

Jeg kan forstå, at et af forslagsstillernes meget væsentlige motiver til dette forslag om at nægte godkendelse af et nyt privat gymnasium i Frederiksborg amt er, at ved godkendelse af oprettelsen af et sådant nyt gymnasium vil der ske en udtynding af elevgrundlaget for de eksisterende gymnasier i området. Jeg må stille det spørgsmål til forslagsstillerne, om det dog ikke er den mest konservative – ja, jeg håber, jeg kan sige det uden at genere en af vore udmærkede samarbejdspartnere i øjeblikket – opfattelse af tilværelsen, man overhovedet kan have. Det vil altid være sådan, at noget nyt og alternativt kan føre til, at der sker en udtynding af elevgrundlaget på noget etableret og noget eksisterende. Men det er netop en af fordelene ved muligheden for frit at etablere et alternativt uddannelsessystem, at forældre og altså i dette tilfælde elever får chancen for at søge den skole, de nu synes giver den undervisning, de synes bedst om.

[Fogh Rasmussen]

Endelig må jeg sige, hvad angår forslagsstillernes tilsyneladende omsorg for Frederiksborg amtskommune og for Frederiksborg amtsråd, at jeg i hvert fald har indtryk af, at Frederiksborg amtsråd ikke har så forfærdelig meget imod, at der skulle komme et nyt gymnasium, så alene af den grund anser jeg forslaget for at være ganske overflødig.

Nørgaard Sørensen (S):

Jeg skal gøre det kort og straks sige, at jeg synes, debatten på mange måder har været nyttig. Jeg tror, vi kan uddybe en hel del af temaerne i uddannelsesudvalget, når vi kommer videre med dette forslag.

Jeg vil gerne først sige til undervisningsministeren, at jeg faktisk var meget glad for hans måde at afvise forslaget på, for det var en af de behagelige måder. Undervisningsministeren sagde, at han nok politisk måtte afvise forslaget, men at det egentlig var meget godt, at det var kommet: af hensyn til fremtidige diskussioner og fremtidige debatter om etablering af skoler med et mere frit og ikke så offentligt bestemt indhold var det bestemt godt, at dette forslag om at undgå et privat gymnasium som det skitserede i Nivå, altså i Frederiksborg amt, var blevet fremsat.

Undervisningsministeren gik godt nok så vidt, at han sagde, at det var lykkedes forslagsstillerne at standse gymnasiet. Den ære vil jeg ikke påtage mig fuldt ud. Der kan måske være andre grunde til, at der ikke har været så mange tilmeldinger til gymnasiet i Frederiksborg amt. En af grundene kunne måske være, at det pædagogiske indhold, der var lagt op fra initiativtagernes side, til syvende og sidst ikke viste sig at være så attraktivt, som man i første omgang havde tænkt sig.

Til hr. Flemming Jensen og til andre, der har været inde på dette, vil jeg sige, at vi ikke er ude på at slagte alle mulige frie initiativer. Vi mener imidlertid, at i en besparelses- og nedskæringsperiode, hvor vi under alle omstændigheder ved, at midlerne også til private gymnasier for størstedelens vedkommende vil komme fra offentlige kasser, kan det være nødvendigt at se på den samlede kapacitet i området for at undersøge, om tilbuddet er, havde jeg nær sagt, frit nok. Det er det faktisk efter vores opfattelse i Frederiksborg amt, specielt når man ser på gymna-

siefrekvensen i Frederiksborg amt, som jo i forvejen er landets højeste.

Jeg skal derudover sige, hvad angår Frederiksborg amtsråds egen indstilling, at vi har fået tilsendt et bilag fra undervisningsministeriet som svar på nogle spørgsmål, nemlig almindelig del/S-bilag 103, hvor der er optrykt en skrivelse af 3. november 1982 fra amtsborgmester Løber til undervisningsministeriet i København. Her gøres der udtrykkeligt opmærksom på for det første, at amtsrådet ikke vil anvende Nordsjællands Gymnasium som distriktsskole, og for det andet, at amts gymnasierne i Hillerød og Nivå allerede ved justeringen i 1980 af amtskommunens gymnasieplanlægning er udgået af planlægningen, idet der efter planlægningen ikke er behov for disse to amts gymnasier. Det vil sige, at amtsrådet har haft ganske store besværligheder i gymnasieplanlægningen i forvejen og har måttet tage meget nøje hensyn til den eksisterende gymnasiekapacitet og den eksisterende gymnasiesøgning. Det kan vi derfor ikke helt se bort fra.

Hvad angår finansieringsformen, er vi selvfølgelig helt enige med undervisningsministeren i, at den finansieringsform, man havde tænkt sig anvendt her, bestemt ikke er hensigtsmæssig – og slet ikke, hvis den skulle danne præcedens. Det kunne blive en noget mærkelig måde at opbygge dansk skolestruktur på i fremtiden, hvis netop denne form skulle danne præcedens.

Jeg lagde mærke til, at hr. Ole Vig Jensen havde det samme synspunkt, og at andre ordførere delte det. Så vidt jeg kan fornemme, er der her i salen et flertal, der går ind for en ændring af disse skatteregler. Det tør jeg ikke sige, jeg er ikke medlem af skatte- og afgiftsudvalget, men jeg kan i hvert fald sige, at jeg straks i morgen efter at have hørt indlæggene i debatten i dag vil meddele de socialdemokratiske medlemmer af folketingets skatte- og afgiftsudvalg den indstilling, der er kommet til udtryk fra forskellige ordførere her i dag. Så vil jeg gå ud fra, at vi kan tage et initiativ på dette område, eventuelt i samarbejde med andre partier. Jeg synes, det ville klæde regeringen, også i forhold til den fremtidige uddannelsespolitik, om undervisningsministeren snakkede med skatte- og afgiftsministeren og spurgte ham, om han ikke på denne baggrund kunne se, at det ville være godt, om man kunne forhindre

[Nørgaard Sørensen]

den slags initiativer fremover. Jeg tror, det også ville forbedre debatten om sådanne initiativer, hvis sådanne spørgsmål om finansieringsformen ikke indgik i den.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Inden hr. Nørgaard Sørensen tager et initiativ, synes jeg han skal vide, at jeg for længst har taget et sådant initiativ over for skatteministeren ved et brev, som jeg har fået et venligt svar på. Det går ud på, at skatteministeren arbejder med disse ting.

Vi er i regeringen ganske enige om, at der har været nogle uheldige eksempler. Grønlandsministeriet var det ene, det var desværre i den tidligere regerings tid, og nu har vi altså dette eksempel i denne regerings tid. Vi vil gerne undersøge, om der er muligheder for at undgå, at leasingkontrakter bruges til finansiering af offentlige foretagender og til at skabe selvudløsende bevillinger, og hvad man ellers kan sige om det. I øvrigt har vi jo en skatteminister, som er stærkt reformvenlig på alle disse punkter, så jeg tror egentlig ikke, at hr. Nørgaard Sørensen behøver tage et initiativ. Det er taget.

Flemming Jensen (KF):

Jeg tror, jeg citerer hr. Nørgaard Sørensen nogenlunde korrekt, når jeg nævner, at han sagde: vi – dvs. socialdemokratiet – vil ikke slagte alle mulige frie initiativer, men i en besparelsetid kan man sige om det. I øvrigt har vi jo en samlet kapacitet. Jeg tror, det var nogenlunde korrekt citeret.

Det kan godt gøre mig en smule bekymret, for jeg tænker tilbage på tidligere diskussioner om andre privatskoleformer og må spørge mig selv: gælder det kun gymnasieskolen? Hvis man skal se på den samlede kapacitet og på økonomien – og det er jeg i og for sig enig i – er det da ikke mere afgørende, at det bliver forældre og elever, der får valget og bestemmer, om vi skal have den ene eller den anden skole? Det mener jeg i hvert fald. Her må jeg spørge: hvis forældre og elever – af forskellige årsager, som jeg skal undlade at komme ind på – foretrækker en anden skoleform, er det da ikke vores opgave at følge netop deres ønske? Det mener jeg helt bestemt.

Amtets indstilling synes jeg egentlig fremgår af tilsagnet om at yde de 15 pct.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling.
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 88:

Forslag til folketingsbeslutning om den humanistiske basisuddannelse ved RUC.

Af Dorte Bennedsen (S), Riishøj (SF) og Ole Vig Jensen (RV) m.fl.

(Fremsat 10/3 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Roskilde univercitetscenters uddannelsesprofil er utrolig ensidig og meget uheldig i lyset af beskæftigelsesudsigterne. Mere end 90 pct. af centerets kandidatproduktion retter sig direkte mod ansættelse i den offentlige sektor. 40 pct. af kandidaterne er gymnasielærere, 40 pct. er socionomer, og beskæftigelsesudsigterne for netop disse to kategorier er helt specielt alvorlige. Allerede nu er arbejdsløsheden inden for cand.mag.-området meget høj, nemlig 17,3 pct. Blandt de færdiguddannede er arbejdsløsheden langt højere, og udsigterne er ikke lyse. Behovet for nyansættelser specielt i gymnasieskolen vil aftage. Det skyldes dels det faldende elevtal i gymnasiet, dels den skæve aldersfordeling blandt gymnasielærerne, som medfører en meget lille naturlig afgang, samtidig med at vi ved, at udbuddet af magistre frem til 1990 og ind i 1990erne vil vokse meget stærkt.

Jeg vil gerne udpensle dette nærmere, så alle kan blive klar over, hvad det er for grufulde udsigter, vi står over for, udsigter, som